

Μακεδονικά

Τόμ. 1

+ Πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου Ευστρατιάδου, Ο Άγιος Δημήτριος εν τη υμνογραφία. Ανατύπωσις εκ τον ΙΑ' τόμου της Επετηρίδος της Εταιρείας Βυζαντινών σπουδών (Αθήναι 1935) σελ. 120-150.

Γιάννης Τσάρας

doi: [10.12681/makedonika.9367](https://doi.org/10.12681/makedonika.9367)

Copyright © 2016, Γιάννης Τσάρας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τσάρας Γ. (2017). + Πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου Ευστρατιάδου, Ο Άγιος Δημήτριος εν τη υμνογραφία. Ανατύπωσις εκ τον ΙΑ' τόμου της Επετηρίδος της Εταιρείας Βυζαντινών σπουδών (Αθήναι 1935) σελ. 120-150. *Μακεδονικά*, 1, 588. <https://doi.org/10.12681/makedonika.9367>

συγγραμμάτων Ἑλλήνων συγγραφέων κατοίκων τῆς Οὐγγαρίας ἐκδοθέντα ἐντὸς τῆς Οὐγγαρίας, 5) 6 ἔντυπα ξενόγλωσσα, Παρατίθεται κατόπιν πίναξ ὀνομάτων συγγραφέων καὶ μεταφραστῶν.

Εἰς τὸ Β΄ μέρος τῆς ἐργασίας περὶ τῶν συγγραμμάτων Οὐγγῶν συγγραφέων μετὰ τὴν «Εἰσαγωγήν» παρατίθεται κατάλογος 346 συγγραμμάτων ἀναφερομένων εἰς τὸν νεώτερον Ἑλληνισμόν καὶ ἀκολουθεῖ λεπτομερῆς πίναξ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων.

Ἡ ἐργασία αὕτη τοῦ κ. Horváth, συντεταγμένη μετὰ μεγάλην μεθοδικότητα καὶ εὐσυνειδησίαν, εἶναι ἀνεκτίμητος καὶ ὡς τοιαύτην τὴν χαιρετίζομεν μετὰ χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

† Πρ. Λεοντοπόλεως **Σωφρονίου Εὐστρατιάδου**, Ὁ Ἅγιος Δημήτριος ἐν τῇ ὑμνογραφίᾳ. Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ ΙΑ΄ τόμου τῆς Ἐπετηρίδος τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν (Ἀθήναι 1935) σελ. 120-150.

Ἡ ἀγιογραφικὴ φιλολογία ἔχει τραβήξει ἀπὸ χρόνια τοὺς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης. Κι ἔτσι μονάχα ἐξηγοῦνται τὰ εἰδικὰ ἀγιολογικὰ ἔργα, πού μᾶς ἔχουσε δώσει ὁ Anrich, ὁ Gelzer, ὁ Usener, οἱ Krumbacher, Ehrhard, Aufhauser ὁ Delehaye κι ἄλλοι σοφοὶ εὐρωπαῖοι. Σ' ἐμᾶς ἡ ἔρευνα αὕτη βρίσκεται ἀκόμα στὰ πρῶτα τῆς βήματα, γιὰ νὰ μὴ πεῖ κανεὶς πὼς εἶναι ἀνύπαρκτη. Κι ὅμως ἡ μελέτη τῶν κειμένων αὐτῶν ἔχει τεράστια σημασία γιὰ τὶς ἱστορικο-φιλολογικὰς ἐπιστήμες. Γιατὸ καὶ κάθε προσφορά ἀπ' τὴν ἀγιολογικὴν φιλολογίαν μᾶς εἶναι πάντα καλοπρόσδεκτη.

Ὁ πρ. Λεοντοπόλεως κ. Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης εἶχε τὴν ὠραία ἔμπνευση νὰ μᾶς δώσει τὸν Ἀϊ-Δημήτρη στὴν ὑμνογραφία. Ἐνα θέμα ἀληθινὰ πλουσιώτατο. Ὁ Ἀϊ-Δημήτρης εἶναι χωρὶς ἄλλο ἢ πῶς δυνατὴ μορφή τῆς ἑλληνικῆς ἀγιολογίας, πού ἔχει ἐμπνεύσει ποιητὲς καὶ ρήτορες κάθε ἐποχῆς καὶ κάθε δυναμικότητας. Ἔτσι μετὰ τὸν καιρὸ δημιουργήθηκε μιὰ ὀλόκληρη ποιητικὴ καὶ ρητορικὴ φιλολογία, ὥστε εἶναι ν' ἀπορεῖ κανεὶς πὼς δὲ βρέθηκε κανένας ἴσαμε σήμερα, πού νὰ τὴν καταπιαστεῖ στὰ σοβαρὰ καὶ νὰ κάμει μιὰ συστηματικὴ τῆς ἔκδοσης.

Τοῦ πρ. Λεοντοπόλεως κ. Σωφρονίου Εὐστρατιάδου ἡ ἔμπνευση ὠραία, μὰ ἡ προσπάθειά του νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ εἶμεινε μισή. Ἀπὸ τὰ ἀγνωστα ἔργα τῶν ποιητῶν τῆς ἐκκλησίας πού ἔχουσε θέμα τοὺς τὸν Ἀϊ-Δημήτρη κάμνει μονάχα ἓναν κατάλογο καὶ σημειώνει τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος κάθε ὕμνου, τὸν κώδικα καὶ τὴ Βιβλιοθήκη, ἀπ' ὅπου πῆρε τὰ κομμάτια. Ὁλόκληρη δημοσιεύει μονάχα μιὰν Ἀκολουθίαν στὴν παραμονὴ τῆς γιορτῆς τοῦ Ἀϊ-Δημήτρη κι ἓνα Ἰδιόμelo γιὰ τὴν γιορτὴν τοῦ ἴδιου Ἀγίου. Ἀφοῦ ἔκαμε τὸν κόπο καὶ μάζεψε ἀπ' ὅλους τοὺς κώδικες ὄλων τῶν Βιβλιοθηκῶν τοὺς ὕμνους γιὰ τὸν Ἀϊ-Δημήτρη, ὁ κόπος νὰ τοὺς δουλέψῃ καὶ νὰ μᾶς τοὺς δώσει σὲ μιὰν ὑποδειγματικὴν κριτικὴν ἔκδοσιν ὅσο κι ἂν θάτανε μεγάλος, δὲ θάτανε οὔτε ἄχαρος οὔτε κι ἀνέλπιδος.

Ἐμεῖς οἱ νέοι ἐπιστήμονες ζητοῦμε, ἂν ὄχι πολλὰ πράγματα. τοὐλάχιστο δουλειὰ συστηματικὴν, πού νὰ μᾶς γίνῃ ὁδηγῆτρα, ἀπὸ κείνους πού καταγίνονται χρόνια, ζωὴ ὀλόκληρη πὲς, μετὰ τὰ κείμενα μιᾶς ἐποχῆς.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΑΣ

᾽Α. Σιγάλα, Νικήτα ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης εἰς τὰ θαύματα τοῦ ᾽Αγ. Δημητρίου. ᾽Ανατύπωση ἐκ τοῦ IB' τόμου τῆς ᾽Επετηρίδος τῆς ᾽Εταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν (᾽Αθῆναι 1936) σελ. 317-360.

Σωστή θέση ἀπέναντι στήν ἀγιολογική φιλολογία ἔχει πάρει ὁ κ. Α. Σιγάλας. ᾽Ολάκερῃ ἢ σειρᾷ τῶν ἀγιολογικῶν κειμένων, ποῦ ἔχει ἐκδώσει ὡστόσο εἶναι κι ἡ μόνη σοβαρῇ προσπάθεια στὸν τόπο μας ν' ἀξιολογήσουμε καὶ νὰ τοποθετήσουμε ἱστορικὰ τὴν ἀγιολογική φιλολογία. Τὸ ἴδιο κάμνει καὶ μετὴν ἔκδοση τοῦ λόγου « Νικήτα ᾽Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης εἰς τὰ θαύματα τοῦ ᾽Αγίου Δημητρίου ». Στὸν πρόλογο, ἀφοῦ μᾶς λέει γιὰ τὴ μορφή τοῦ ᾽Αἰ-Δημήτρη στήν ἑλληνικὴν ἀγιολογία, δείχνει ὕστερα μετὰ μιὰν ἐπιχειρηματολογία μοναδικὰ ἐπιστημονικὰ πόσο χρήσιμη εἶναι ἡ ἀγιολογική φιλολογία ἀπὸ φιλολογική, ἱστορική, λαογραφική κι ἱστοριοκοθρησκευτικὴ ἀποψη γιὰ νὰ φτάσει στὸ συμπέρασμα πὼς μιὰ συστηματικὴ ἔκδοση ὅλων τῶν κειμένων αὐτῶν εἶναι ἀπαραίτητῃ καὶ μάλιστα βιαστικὴ ἀνάγκη γιὰ τὴν ἐπιστήμη. Προχωρῶντας μᾶς λέει ποῖος εἶναι ὁ Νικήτας, ποῖα εἶναι τὰ θέματα, ποῦ θίγει ὁ λόγος του γιὰ τὰ θαύματα τοῦ ᾽Αἰ-Δημήτρη καὶ ποιὲς οἱ πηγὲς τοῦ κειμένου. ᾽Υστερα περιγράφει τὰ χειρόγραφα, βρῖσκει τὴ σχέση, ποῦ ὑπάρχει ἀνάμεσά τους, τὰ χαρακτηρίζει κι ἔτσι φτάνει στὸ κείμενο, ποῦ μᾶς τὸ δίνει πιά ξεκαθαρισμένο καὶ σχολιασμένο μοναδικὰ.

᾽Ολη ἡ ἐργασία εἶναι γινομένη μετὰ σύστημα καὶ μέθοδο, ποῦ τὴ χαίρεται ἀληθινὰ, ὅποιος τὴν παίρνει στὰ χέρια του. Τὰ εἰσαγωγικά του μάλιστα εἶναι τόσο ζυγισμένα καὶ πυκνά, ποῦ ἀξίζει νὰ τὰ μελετᾷ κανεὶς κάθε φορὰ, σὰν εἶναι νὰ καταγίνει μετὰ τὴν ἔκδοση ἀγιολογικοῦ κειμένου. Γι' αὐτὸ κι ἡ ἐργασία αὐτὴ τοῦ κ. Σιγάλα ἀνοίγει πλατὺ τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἔκδοση τῶν ἀγιολογικῶν κειμένων γενικὰ καὶ γίνεται ὁδηγὸς πολῦτιμος.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΑΣ

᾽Απ. Βακαλοπούλου, ᾽Ο ναὸς τοῦ ᾽Αγίου Γεωργίου (Rotonda) ὡς μητροπόλις Θεσσαλονίκης κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα. ᾽Ανατύπωσις ἐκ τοῦ Μακεδονικοῦ ᾽Ημερολογίου τοῦ 1940 σελ. 245-250.

᾽Όταν στήν ἀρχὴ τοῦ περασμένου αἰῶνα ἦρθε στὴ Θεσσαλονίκη ὁ ᾽Αγγλος περιηγητὴς Leake, ἄκουσε νὰ λένε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ᾽Αἰ-Γιώργη οἱ χριστιανοὶ « Παλιὰ Μητρόπολη » κι οἱ Τοῦρκοι Eski Metropolis. ᾽Η παράδοση αὐτὴ ἀργότερα ἀπασχόλησε τὸν Χατζηγιάννου καὶ τὸν Tafrafi, κανένας τους ὅμως δὲ μπόρεσε νὰ τὴ βεβαιώσει.

᾽Ο κ. Βακαλόπουλος μετὰ τὴ μελέτη του αὐτὴ ξαναφέρνει τὸ ζήτημα στὴ μέση καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸ λύσει. « Τὸ πρόβλημα, λέει, ἦτο νὰ διαπιστωθῇ ἡ παράδοση αὐτὴ, νὰ ἐξακριβωθῇ, ἂν πράγματι ἀνταπεκρίνετο εἰς ἀληθὲς γεγονὸς καὶ νὰ ὀρισθῇ, εἰ δυνατόν, πότε ὑπῆρξεν ἡ ἐκκλησία τοῦ ᾽Αγίου Γεωργίου μητροπόλις ». Μ' ἄλλην ὅμως τὴν καλὴ θέληση τοῦ κ. Βακαλοπούλου τὸ πρόβλημα μένει ἀκόμα ἄλυτο. Δὲ θέλω βέβαια νὰ συζητήσω ποιά ἀξία μπορεῖ νὰχεῖ ἡ παράδοση. Χωρὶς ὅμως μαρτυρίες συγκεκριμένες δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ ξεκινήσει ἀπὸ μιὰ παράδοση γιὰ νὰ μᾶς δείξει πὼς εἶναι ἱστορικὴ πραγματικότητα μιὰ δευτέρη παράδοση.